

24 MEI 1923

TO ENJOY YOUR "LISTNING-IN", YOU MUST SMOKE
PERFECT CIGARETTES
ABDULLA & Co., Ltd.
173 NEW-BOND ST. LONDON. W.1.
MAKE THESE PERFECT CIGARETTES.
TURKISH-VIRGINIAN-EGYPTIAN.

No 13

N-S-F

Dråadlooze Telefonie

NEDERLANDSCHE SEINTOESTELLEN-FABRIEK

De N. S. F. heeft het genoegen te berichten dat zij binnen eenige dagen groote orders kan opnemen op het zoo gewilde artikel

HONINGRAATSPOELHOUDERS.

Wij zullen ons onthouden van een woord ter aanbeveling, want wij durven met vertrouwen verklaren dat het fabrikaat voor zichzelf zal spreken **BETER** dan woorden vermogen.

Het zullen zijn:

- Honingraatspoelhouders voor twee spoelen voorzien van één fijnregelhefboom prijs f 10.—
- Honingraatspoelhouders voor drie spoelen voorzien van twee fijnregelhefboomen prijs „ 12.50

Verder:

- 8 stuks honingraatspoelen N. S. F. Nrs. 25/250 prijs „ 21.35
- Voor den handel aantrekkelijke oondties.

Wie het eerst komt Maakt het eerst!

Adres voor Nederl. Indië:

„Radio-Holland”, Tandjong Priok.

Adres voor Den Haag:

2de Emmastraat 268, Tel. B. 233.

HILVERSUM

TELEF: N^o
-1821-

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

N. V. NED. „RADIO-INDUSTRIE”.

BEUKSTRAAT 10 -- HAAG -- TEL. M. 3080

GEEFT

Radio-Concerten

met haar eigen station

P. C. G. G.

voor geheel Europa.

(Auteursrechten voor ontvangst en weergave in het publiek voorbehouden!)

LEVERT

Ontvangstoestellen

hiervoor, alsook voor Pers- en Beursberichten; en Radio-Concerten van den Eiffeltoren, London, Birmingham, Manchester, Levallois, Praag, New-York.

Onze complete serie van moderne Ontvangers met wisselbare CORONA-spoelen:

- type **LEKA**, (1 Det.) f 100.—
- type **DEKA EXTRA**, 1 D.T.; 1 H.F. . . „ 160.—
- type **DEKA DE LUXE**, 1 D.T.; 1 H.F.;
1 L.F. „ 500.—
- type **DEKA SUPERIEUR**, 1 D.T.;
2 H.F.; 2 L.F. „ 850.—
- type **L.F.B.** (L.F. versterker 400 voudig) „ 150.—
- Corona-spoelen à f 5.—, per serie . . „ 60.—

Bij type Deka de Luxe is 1 serie, bij type Deka Superieur 1 dubbele serie van 12 Corona's inbegrepen.

Onze **9**-jarige reputatie is uwe garantiel

Firma W. BOOSMAN, Warmoesstraat 97,
Amsterdam. Tel. 9103 N.
Instrumentmaker der Kon. Ned. Marine.

**Complete Ontvangstoestellen voor
Draadloze Telegrafie en Telefonie.**

Type B. I. Compleet met lamp, accu, anode-batterij, tele-
foon en 8 spoelen f 175.—
Type B. II. Compleet als b.s. toestel, doch met ingebouwd
laagfrequent versterker, met omschakelaar voor ver-
sterkt-onversterkt f 250.— (zie afbeelding Maart-No.
Radio-Nieuws).

General Radio condensatoren en transformatoren.
Murdock condensatoren, weerstanden en telefoons.
Radion knoppen met schalen.
Dubilier rooster en blokecondensatoren.
Hart & Hegeman Radio Materiaal.
NIEUW!!! Regelbare lekweerstanden van 100.000 tot
5.000.000 Ohm f 2.—
1000 tot 100.000 Ohm f 2.—
Laagfrequent transformatoren f 9.—
Losse fijnstelling voor General radio condensatoren f 5.—
Alle soorten lampen, telefoons en verdere onderdeelen.

Radio Inrichting Firma Ch. Velthuisen
Oude Molstraat No. 18, 's-Gravenhage.
Tel. H. 2412. Radiofoon P. C. K. K.

Kantoren en Magazijnen
Juffrouw Idastraat 5. Postrek. 28376.
Depot der Varta Accumulatoren Fabrik Berlin.
Agent der S. G. Brown Ltd. te Londen.
Vertegenwoordiger der Hart & Hegeman Mfg. Co. U. S. A.

Nutmegrooster condensatoren 65 cent.
Nutmegtelefoon condensatoren 80 cent.
Nutmegrooster condensatoren met lek 90 cent.
Voor de Engelsche muziek onze spec. terug-
koppelspoel, op ieder toestel te gebruiken, f 2.25.
Prijscouranten momenteel niet meer voorradig.

TELEFUNKEN

**Ontvang- en Versterkerlamp
RE 11
Groote levensduur.**

SIEMENS & HALSKE A.G.

Filiale 's-Gravenhage. Afdeling Telefunken.

**SOCIÉTÉ FRANÇAISE
RADIOÉLECTRIQUE
LANGE POTEN 15^a, DEN HAAG.**

Nieuwe types amateurtoestellen
Gecombineerde ontvanger-versterkers
Versterkers met hoogfrequentie-,
detectie- en laagfrequentie-elementen
in elke gewenschte combinatie
Fransche lampen.

COMMERCIEEL ELECTROTECHNISCH BUREAU „CEB”

den Haag — Laan van Meerdervoort 30 — Tel. M. 5227.

Leveranciers van Rijk, Marine, Leger, Koloniën en Gemeenten.

Onze amateurafdeeling levert:

EENVOUDIG TE BEDIENEN ONTVANGAPPARATEN,
MECHANISCHE, ELECTROLYTISCHE en KLEINE ROTEERENDE GELIJKRICHTERS,
VARIABLE CONDENSATOREN VOOR INBOUW,
RADIO-TELEFOONS, ACCUMULATOREN, PRECISIE-GELIJKSTROOMMEETINSTRUMENTEN.

Vraagt onze brochure RA.

RADIO-EXPRES

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f 2.— per halfjaar voor het binnenland en f 3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f 0.75 voor het binnenland en f 1.75 voor het buitenland, eveneens bij vooruitbetaling te voldoen.

Uitgave van N. VEENSTRA, Laan van Meerdervoort 30, den Haag, Tel. Marnix 2112

Algemeene Vergadering der N. V. v. R.

Algemeene Iedenvergadering
Zondag 3 Juni 1923 des namid-
dags 2 uur in het Jaarbeursge-
bouw te Utrecht. Zie de Agenda
in Radio-Expres No. 12.

Een radio-proces.

Voor den president der Haag-
sche rechtbank is in kort geding
behandeld een zaak tusschen het
persbureau Vaz Diaz te Amster-
dam en het persbureau Holl.
Nieuwsbureau te den Haag over
het publicatierecht van telegram-
men, van den Duitschen Trans-
Ocean dienst, die door Eilvese
worden uitgezonden.

De persdienst van Trans Oce-
an wordt uitgezonden onder den
algemeenen oproep aan alle sta-
tions: Q S T, een oproep, die prac-
tisch dezelfde beteekenis heeft als
C Q. Het zijn dus geen telegram-
men, gericht tot bepaalde stations
of bestemd om aan bepaalde
adressen te worden afgeleverd.

Vaz Dias heeft echter met Trans-
Ocean een overeenkomst geslo-
ten — en hij betaalt daar iets
voor aan Trans Ocean — om na
den oproep Q S T iets toe te voe-
gen, dat de beteekenis heeft:
„behalve voor Nederland; in Ne-
derland alleen voor Vaz Dias,
Amsterdam”.

Het Holl. Nieuwsbureau nam
nu deze telegrammen toch op en
publiceerde ze. Vaz Dias stelde
deswege den eisch, dat dit on-
rechtmatig zou worden verklaard
en hem schadevergoeding zou
zou worden toegewezen voor
verder gebruik van die telegram-
men.

De president der Haagsche
rechtbank heeft in zijn uitspraak
dien eisch van Vaz Dias toege-
wezen.

Hiermede is een situatie ont-
staan, die de belangstelling vraagt
van allen, die zich voor de be-
staande vrijheid op het gebied
der radio-ontvangst in Nederland
interesseeren, een situatie, die wij
dus iets nader willen bezien.

* * *

Door het persbureau Vaz Dias
is hier in rechten bescherming

HOE DE LEZERS OVER RADIO-EXPRES DENKEN.

Ik dank U zeer voor het be-
antwoorden van mijn vraag in
Radio-Expres. Uw raadgeving heb
ik opgevolgd. De hoogspannings-
batterij van mijn toestel heb ik
gecontroleerd, daarna met 4 volt
vermeerderd. Het resultaat is schit-
terend. Nogmaals mijn dank!

A. O. v. d. SCHOOT.

Wageningen.

verkregen voor een handelwijze,
die bij onze telegraaf-wetgeving
eigenlijk niet is voorzien.

In verband met de technische
onmogelijkheid om het gebruik
van radio-ontvangstoestellen door
particulieren op zichzelf te be-
letten, zijn door de telegraafad-
ministratie bepalingen gemaakt
om het telegraaf-monopolie van
den staat en de rechten der ver-
zenders en ontvangers van tele-
grammen toch te beschermen.

Deze bepalingen zijn in hoofd-
zaak laatstelijk samengevat in het
nieuwe art. 441, Wetb. v. Strafrecht,
dat verbiedt het opschrijven en
bekend maken van radio-tele-
grammen, behalve van die, welke
zijn gericht aan het adres van
dengene, die ze opvangt of van
telegrammen voor iedereen.

Nu zijn uit den aard der zaak
met telegrammen aan het adres
van eenig bepaald persoon zoo-
danige telegrammen bedoeld, die
bestemd zijn om door de tele-
graafadministraties aan den ge-
adresseerde te worden bezorgd.

Door de overeenkomst, die
Trans Ocean gemeend heeft, met
Vaz Dias te kunnen aangaan, zou
echter een soort van telegrammen
ontstaan, wél bestemd voor eenig
bepaald adres, maar omgaande
buiten de telegraafadministratie
van het land van bestemming en
waarvoor tóch de wettelijke be-
scherming zou worden verlangd.

Het doet wat zonderling aan,
dat juist de Duitse telegraaf-
administratie, die nogal eens een
hoog woord voert over verplich-
tingen in zake bescherming van
telegraafbelangen, Trans Ocean
toestaat, op deze wijze het tele-
graafmonopolie van den Neder-
landschen Staat te doorbreken.

Ten bewijze, dat, er anderen
zijn, die andere opvattingen hul-
digen, van de in dezen in acht te
nemen verhoudingen, moge het
volgende dagbladbericht dienen:

Het Zwitsersche telegraafbestuur
heeft het station der Marconi-maat-
schappij te Bern gemachtigd een om-
roepdienst voor de verbreiding van
handelsberichten in te voeren. De
opneming van de door dezen om-
roepdienst te verspreiden berichten
is buiten Zwitserland natuurlijk aan
de voorwaarde verbonden, dat de

De Omroep wordt vanaf heden gegeven vanaf half negen tot half elf.

Muzikale Omroep.

Uit te zenden met den zender van P. C. G. G., den Haag.
Golflengte 1070 meter.

PROGRAMMA VOOR DONDERDAG 31 MEI 1923.

Aanvang 8 uur 30 n.m.

(Nadruk zonder bronvermelding verboden).

Mevrouw M. WIJCKERHELD—BISDOM, zang.

Mej. L. V. WERMESKERKEN, piano.

1. Das Veilchen	Mozart.
2. Aria v. Pamina uit Zauberflöte	Mozart.
3. Die Forelle	Schubert.
4. Clärchen's Lied „Egmont”	Schubert.
5. O, liebliche Wangen	Brahms.
6. Wiegenlied	Brahms.
7. Waldeinsamkeit	Reger.
8. Zum Schlafen	Reger.
9. Ich ging mit Lust durch einem grünen Wald	Mahler.
10. Egeltieren Roosken	Zagwijn.

ontvangers de daartoe noodige vergunning bij de bevoegde autoriteiten

verzoeken. De Marconi-maatschappij is verder gemachtigd, zich voor dit

ONDER DE NULLIJK.

Faust.

(Afgeluisterd Zondagmiddag in „Central“.)

Ze zaten aan een tafeltje naast het mijne. Hij, waarschijnlijk student in Delft, met ons N. V. V. R.-insigne in 't knoopsgat; zij een kleine blondine.

Zij: (toen 't strikje even pauzeerde) Zeg, 't was toch eenig, gisteren, die Faust, draadloos uit Govent Garden! Een reuse idée toch, dat je zoo met je eigengemaakte toestel dat alles maar kunt hooren! Zelfs 't klappen in de zaal, na elke acte!

Hij: (blij dat zij zich meer en meer voor z'n radio gaat interesseeren) Ja, weet je, het idée, dat is 't juist.

Wie had dat vroeger ooit gedacht! Ik was toen al blij als ik Scheveningen hoorde.

Zij: O, ja, dat is die ratel, die je er telkens zoo doorheen hoort hè?

Hij: Ja, dat is 't vervelende, maar ik maak iets om dat weg te krijgen.

Zij: Hè ja, dan moet je meteen iets maken, dat je die gekke geluidjes, die jij luchtstoringen noemt, niet meer hoort. Dan wordt het éénig, zeg!

Hij lacht even en voelt de moeilijkheden; dan: Ja, daar is al zoo lang naar gezocht, maar . . .

Zij: (hem in de reden vallend) O, maar 't is ook niet zoo erg. Sommige gedeelten kwamen toch héél duidelijk over. 't Is alleen jammer dat 't met die hoorn zoo leelijk wordt. 't Is veel mooier met een telefoon op je hoofd,

doel rechtstreeks met de vreemde telegraafbesturen in verbinding te stellen.

Ook in dit geval wil men blijkbaar berichten zenden aan bepaalde abonnés in het buitenland, zonder dat die berichten als telegrammen door handen der buitenlandsche administratie gaan. Men wil ze direct door belanghebbenden doen opnemen, maar er bescherming voor hebben. Daartoe wil men echter den behoorlijken weg van onderhandeling volgen.

* * *

Voor den niet-jurist werkt het altijd eenigszins zinsverwarrend, dat in een geval als dit burgerrechtelijk bescherming kan worden verkregen voor iets, dat overigens wel wat om de wet heen of er tegen in gaat.

Zij, die op het gebied der draadlooze experimenteeren, zien met eenigen schrik, wanneer blijkt, dat de wettelijk erkende vrijheid die bestaat, kiertjes merkbaar doet worden, waardoor in het publiek belang ongewenschte toestanden binnen komen. Dat is tegen ons belang óók.

Wij meenen echter te weten, dat reeds nieuwe bepalingen in voorbereiding zijn om duidelijk vast te stellen, dat bescherming alleen bestaat voor telegrammen, die geheel via officieele stations worden overgebracht. Het Zwitsersche geval is dan nog afzonderlijk te bezien.

C.

al is 't dan niet zoo hard . . .

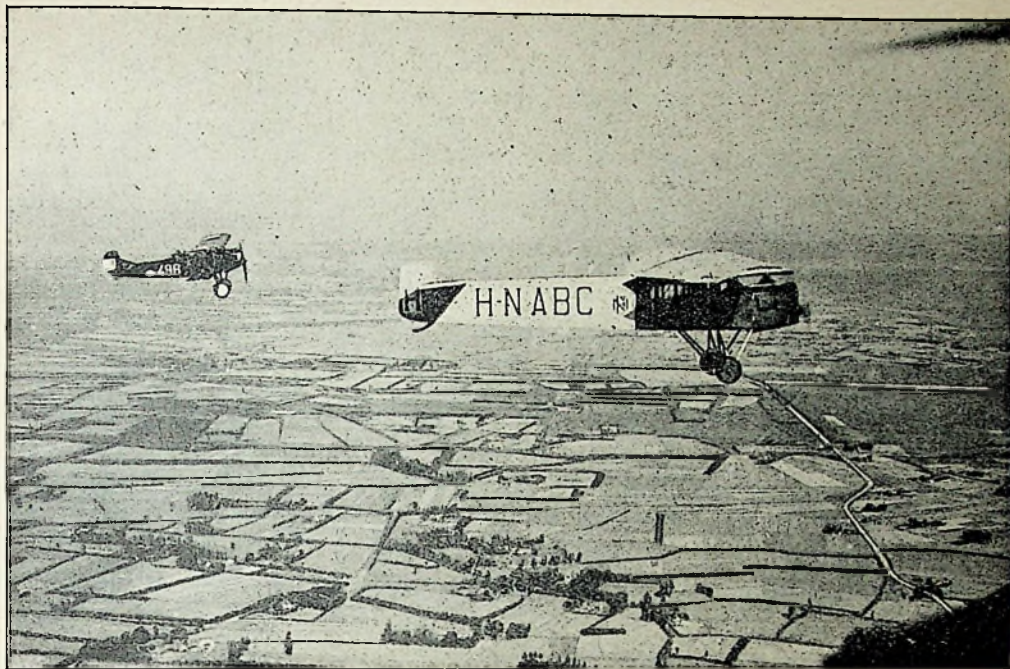
Dan begint het strikje weer te spelen en kan ik hun gesprek niet meer volgen.

Ik kan me voorstellen hoe ze gisterenavond naar de Faust geluisterd hebben. Beiden met een koptelefoon op, met een niet al te lange snoer, zoodat ze heel dicht bij elkaar zitten, misschien alleen bij het licht van zijn radio-lampje . . . Er zijn momenten, waarin zelfs luchtstoringen niet merkbaar hinderen . . .

Zij hebben gelijk; het is 't idée, dat je terwijl je heel gezellig thuis zit, zoo maar een opéra in Londen hoort.

Zij stappen op en hun tafeltje wordt ingenomen door een heele familie, pa, ma, de kindéren en de

MET DE DRAADLOOZE DE LUCHT IN.

Luchtfoto K. L. M.

In *Radio-Nieuws* van 1 Juni verschijnt een artikel van den heer W. Vogt te Blaricum over proefnemingen met draadloze telefonie op de luchtvaartuigen der Kon. Luchtvaart Mij.

Zijn groote antennes noodig ?

De klacht in ons vorig nummer van den heer Akkerman betreft een zaak, die ongetwijfeld aandacht verdient.

Waar het aantal luisteraars voortdurend toeneemt, moeten wij bedacht zijn op alles, wat onderlinge storing kan verminderen.

Pinksterlogé's, waarschijnlijk oom en tante.

Als 't strijkje weer ophoudt, ontspint zich 't volgend gesprek:

Oom: (triumphantelijk) Zeg Piet, dat is toch wat anders hè, als gisteravond jouw radio-Faust uit dat hoortje !

Pa: Ja man, ik had er eigenlijk ook meer van verwacht, maar ik geloof dat dat ding kapot is. Het kraakt er zoo in en 't was veel zachter dan Donderdag de muziek hier uit den Haag.

Ma: Och man, dat ding is van het begin af aan zoo geweest. Je hebt er niks als gezeur mee. Mooi is het nooit en je kunt er niet mee omgaan ook.

Oom: (lachend) En 't is nogal een

Nu is de last al dadelijk veel minder als de antennes althans maar een honderdtal meters van elkaar blijven. Dan wordt het gejoei van een genereerende ontvanglamp, waarmee iemand zoekt, wel geen aangenaam accompagnement, maar toch overstemt 't de ontvangst niet meer.

Bij de enorme lengte van vele

duur stelletje geweest, geloof ik; je had je vrouw beter een auto-piano kunnen geven.

Pa: Dan krijg ik ruzie met de buren ! Daar heb ik nou tenminste geen kans op. Zoo hard is 't nog niet. Maar ik zal Dinsdag eens opbellen, dat ze de zaak na moeten zien.

De zoon: Och Pa, we hadden die luidspreker moeten nemen, die we Donderdagavond op zicht hadden.

Pa: Wel nee jongen, daar zit het 'm niet in, maar toen men mij het toestel demonstreerde zaten er veel grootere lampen in, van die ronde. Maar die hadden ze net niet meer toen ik het kocht en nu hebben ze er van die kleine snertflampjes ingezet. Dát is 't 'm natuurlijk !

Tante: Nou, je kunt 't mij voor-

der tegenwoordige amateur-antennes evenwel, nadert men elkaar soms tot op bedenkelijk veel kleineren afstand. Ieder, die een antenne spant, loopt de buurt af om een zoop ver mogelijk verwijderd tweede punt te vinden en wie het eerst is, „bezet“ de heele omgeving. Dat doet aan de onderlinge storing veel kwaad. En is het

loopig nog stelen. Ik heb het pas nog in Engeland van vlakbij gehoord. Toen was 't hard genoeg, je hoorde 't zelfs door het onweer heen, maar ik hoor nog liever die Dada-juffrouw in ter Hall's revue „Nou Nou“ de „Treurmarsch van een nieuwe Haring in 't nachtkastje“ op de piano spelen . . .

Hiermede werd het onderwerp beëindigd.

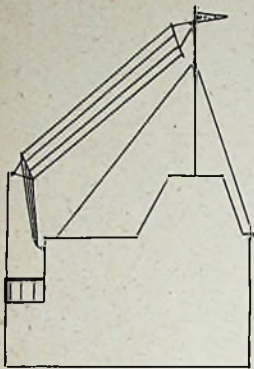
Ik dacht bij me zelf, dat ook deze menschen wel gelijk konden hebben. 't Hangt er maar vanaf of je 't doet om de radio en de muziek, of om de muziek alléén. Er zijn momenten . . .

Den Haag, 20-5-'23.

Banfy.

nu eigenlijk noodig?

Wij hebben er zelf de proef eens van willen nemen en eenige maanden geleden onze antenne beperkt geheel tot eigen terrein, of eigenlijk nog minder: geheel tot eigen dak, de lengte, die tot achter in den tuin

ware te verkrijgen, zelfs nog prijs gevende. Wel hebben wij naar eenige hoogte gestreefd. De situatie, zooals die nu is, wordt in bijgevoegde figuur weergegeven. Op het 8.5 meter hoge dak staat een mast van 6.5 meter. Achter op het balkon een van 5.5 meter. Daartusschen is een 4-draadsantenne van 8.25 meter gehangen aan twee horizontale spreiders, met directen invoer door een isolator door den muur.

En de resultaten?

Natuurlijk is de ontvangst wel wat zwakker dan wij die met andere antennes wel eens hebben gehad. Maar toch lang niet slecht. Van de korte golven is 2 L O met één lamp meestal goed verstaanbaar, met 2 laagfrequent en luidspreker „door de kamer”, Levallois eveneens; andere telefonie geheel naar verhouding. De heele lange golven, waarvan men misschien minder verwachting zou hebben, wekken de verbazing van wie ze het eerst op zoo kleine antenne hoort. Goede isolatie en geringe weerstand (gunstige aardverbinding) maken het gemakkelijk, reeds met één enkele lamp in terugkoppeling op „schallen” in te stellen, zoodat alle groote Europeesche stations met „telefoon op tafel” doorkomen. Amerikanen met één lamp neembaar.

Er valt iets meer in te stellen dan op groote antenne om goed resultaat te verkrijgen, maar het eindeffect staat daarom nog niet altijd achter.

Zoodat wij tot de conclusie zijn gekomen, dat als het regel kon worden, dat ieder radio-amateur zooveel mogelijk op zijn eigen dak bleef met zijn antenne, daar niet veel mee zou

worden verloren en in ander opzicht wel veel gewonnen.

Laat ieder dat eens degelijk overdenken.

C.

De booglampzender van Dr. de Groot.

Het succes, dat Dr. de Groot in Indië voor zijn jarenlangen arbeid toekwam, maar dat tot dusver niet wilde komen, zal nu toch blijkbaar worden bereikt!

Waar de ontvangresultaten te Sambeek Dr. Koomans, ingenieur der Nederlandsche rijkstelegraaf, op het vermoeden hadden gebracht, dat de door Dr. de Groot's zender ontwikkelde energie inderdaad te groot was voor de antenne op Malabar (zie ook vorig no. R.-E.), stelde hij Dr. de Groot verleden week voor, den grooten boogzender aanvankelijk met kleinere energie te beproeven en die energie eerst geleidelijk op te voeren.

Dat is dezer dagen geschied en j.l. Maandag kwamen de signalen van den boogzender, aanvankelijk zwak, daarna met toenemende sterkte en eindelijk *aanzienlijk krachtiger dan die van den Telefunken-machinezender* door. De toon, ofschoon nog schor, was zeer constant. Ook op anders ongunstige uren in den voormiddag (na 8 uur 'smorgens) waren de signalen neembaar, om echter op een gegeven moment plotseling af te breken.

Het nu bereikte toont intusschen, dat men op verder succes met stelligheid kan rekenen.

Brutale beunhazerij.

Bij een uitgeversbureau „Wireless” te Den Haag, waarvan het bestaan ons niet bekend was, is een weekblad de „Marconist” verschenen, naar het heet onder redactie van „leeraren en technici op radiogebied”.

Toen we het eerste nummer inzag, kwam zoowel een groot deel van den tekst als van de figuren ons erg bekend voor. Bij nadere beschouwing was dat geen wonder, want het grootste deel van het „Voorwoord” blijkt ons met enkele woordveranderingen geknipt te zijn uit het voorwoord van Corver's Draadloos Amateurstation en van zijn vroeger boek: Het draadloos ontvangstation. De teekeningen zijn niet geknipt, maar meer wat men noemt: vrij gevolgd.

Na het voorwoord volgt een tweede artikelje, dat wederom grootendeels uit dezelfde boeken is bij elkaar

geknipt. Het derde is een onkenbare „vrije navolging” van idem idem.

Hier en daar zijn enkele woorden of zinnenets ingevoegd, waarin de samenflanser zijn oorspronkelijkheid doet kennen in woorden en zinswendingen, die tot een minder literair Nederlandsch behooren.

Of het de „leeraren” in de redactie zijn, die dit slechte Nederlandsch schrijven en de „technici” die knippen? Of is er misschien nog geen „redactie”?

Een zoo openlijke demonstratie van onvermogen om iets behoorlijks te geven zijn we zelden tegen gekomen. Het is minderwaardig gedoe. Wie doet eraan mee?

Nieuwe zend-ontvanglampen van de Philipsfabrieken.

Wij vernemen, dat weldra van wege de Philipsfabrieken te Eindhoven een demonstratie zal worden gegeven met een geheel nieuw type drie-electrodenlamp.

De kleinste daarvan bestaat uit een stalen cilindertje met koelribben, het geheel 5 à 6 cm. lang en 1½ à 2 cm. uitwendige diameter. Dit stalen cilindertje dient in zijn geheel als plaatelectrode. Het is aan één zijde open en daar is er een glazen voet aan gelascht, eindigend in een huls met slechts twee contactpennen. De contactpennen voeren naar den gloeidraad binnen in den stalen cylinder. Het rooster zit aan de huls van den voet.

Constructief is de grootste bijzonderheid hier, dat glas en metaal direct en luchtdicht aan elkaar zijn gelascht, een soortgelijk procedé als ook voor de nieuwste zendlampen van de Western Electric is toegepast.

Deze betrekkelijk kleine lamp kan met 6 volt op den gloeidraad, die dan ongeveer 1 ampère neemt, als ontvanglamp worden gebruikt bij een plaatsspanning van 60 volt.

Maar dezelfde lamp kan ook als zendlamp dienen en wel voor een zeer aanmerkelijk vermogen. De gloeidraad kan n.l. — eenigszins overbelast — op 8 volt worden aangesloten en neemt dan 1.4 ampère. Dan heeft men een zendlamp voor 1 kilowatt primaire energie (vermoedelijk 10.000 volt plaatsspanning). De koelribben zorgen dat de verhitting niet overmatig wordt. Het is een opmerkelijke prestatie, wat met deze zeer kleine triode aan trillingsenergie wordt ontwikkeld.

Een andere, iets grootere zendlamp van dergelijk type bezit een buisvormige plaatelectrode van koper,

die tevens het uitwendige der lamp vormt en 30 cm. lang is bij 7 cm. diameter. De koperen cylinder is glad, zonder koelribben en aan de open zijde is er weer een glazen doorvoering voor gloeidraad- en rooster-verbindingen aan gelascht. Wordt de koperen cylinder met den voet naar boven in een bak met koelwater geplaatst, dan wordt met 10.000 volt op de plaat 5 kilowatt primaire energie opgenomen.

Philips-Ideezet-dubbelroosterlampen.

De lang aangekondigde en verwachte Philips-Ideezet-dubbelroosterlampen zijn thans overal in den handel werkelijk verkrijgbaar.

Het zijn lampen met Franschen voet, die voortaan zoowel in Frankrijk en Engeland als in Nederland zal worden gemaakt met een afstand van 16 m.M. tusschen de gloeidraadpennen en evenveel tusschen rooster- en plaatpen, maar toch zoo, dat de plaatpen verder uit het middelpunt ligt. De goed veerende pennen van tombakkoper passen in de vroegere fittingen. De lamp heeft Fransch ballonmodel. De voet is stevig afgewerkt (geen losse pennen meer). De huls is verbonden met het voorrooster en de huls is van een schroef voorzien voor een verbindingsdraad.

De nieuwe dubbelroosterlampen zijn voor 3.5 volt gloeidraadspanning en 4 à 12 volt plaat- en voorrooster-spanning. Critisch is de instelling der plaatspanning niet. Zoowel voor- detector als voor versterker is het effect der lampen uitstekend.

C.

Draadlooze voor de binnenscheepvaart.

Op het den 6den en 7den Juni te Dordrecht te houden vierde Binnenscheepvaartcongres zullen een tweetal praeadviezen worden uitgebracht, die het mogelijk gebruik van draadlooze telegrafie en telefonie behandelen.

De heer J. H. Bergman spreekt over: „Draadlooze telegrafie en telefonie bij de binnenscheepvaart” en bepleit het nut van het aanbrengen van draadlooze installaties op schepen voor de binnenvaart. Spr. hoopt in zijn praeadvies, dat het congres de volgende besluiten zal nemen:

a. dat de wenschelijkheid en het nut wordt uitgesproken van de toepassing der draadlooze telegrafie en telefonie bij de binnenscheepvaart;

b. dat maatregelen worden genomen, om eventuele beperkende be-

palingen uit den weg te ruimen;

c. dat een plan wordt uitgewerkt, betreffend de organisatie en hetgeen verder is te doen, om tot bereiking van a en b te geraken, zoodat wij een goed ingerichte draadlooze verbinding mogen krijgen, die tot groo-teren bloei van de binnenscheepvaart moge strekken.

De heer W. G. Kuyck geeft in zijn prae-advies over: „Draadlooze telegrafie voor de binnenvaart” wenken en bijzonderheden over het aanbrengen van toestellen op binnenvaart-schepen.

Morse-oefenings-seinen.

Het Engelsche ministerie van oorlog laat tegenwoordig met een 6 kw. lampzender te Aldershot vijf avonden in de week oefeningsseinen geven met verschillende snelheden op een golf- lengte van 1900 meter en wel:

Maandag, Woensdag en Vrijdag : 7.20 oproep C Q v G G B, 7.24—7.42 6 w. p. min., 7.43—8.01 10 w. p. min., 8.02—8.20 14 w. p. min.

Dinsdag en Donderdag : 7.20 oproep C Q v G G B, 7.24—7.42 8 w. p. min., 7.43—8.01 12 w. p. min., 8.02—8.20 16 w. p. min.

In Frankrijk doen zich tusschen de omroep-ondernemingen en de musici soortgelijke moeilijkheden voor als in Engeland. Toen deze maand Massenet's opera Marie Madeleine zou worden gegeven en draadloos uitgezonden, weigerde het orkest. Men is bereid, den omroep te laten plaats hebben, als de omroep-onderneming ervoor betaalt.

Vonkjes uit de Radiowereld.

Op de Bateaux-mouches op de Seine te Parijs zijn draadlooze ontvangtoestellen aangebracht om de Radiola-concerten op vier plaatsen aan boord hoorbaar te maken. Bij het doorvaren onder de ijzeren bruggen verdwijnt telkens de ontvangst voor eenigen tijd.

Het Polytechnisch Instituut te New-York gaat geregeld proefseinen geven op korte golf met kleine energie om na te gaan of daarmee de oceaan is te overbruggen. De seinen: test de W H A Z worden op 400 meter gegeven elke week in den nacht van Dinsdag op Woensdag van 1.35—2.50 Amst. tijd.

Engeland krijgt nog weer een nieuw omroepstation te Bournemouth en een ander in het N. van Schotland.

Wedstrijd voor het aanbrengen van abonné's.

Deze wedstrijd voor het aanbrengen van nieuwe abonnés op **Radio-Expres** heeft een zeer bevredigend resultaat gehad. Uit alle deelen van ons land hebben de lezers eraan medegewerkt en al hebben natuurlijk niet allen een prijs kunnen behalen, zoo hebben toch ook degenen, die kleinere aantallen aanbraachten, meegewerkt tot het opvoeren van het zeer aanzienlijk eindtotaal.

De prijzen bleken toegekend te kunnen worden aan de heeren:

C. C. Verbeek, Roerstraat 56, Utrecht, 1ste prijs f 25.—

Ch. Velthuisen, Oude Molstr. 18, den Haag, 2de prijs f 12.50.

E. Donkers, Feyenoordstraat 4a, Rotterdam, 3de prijs f 7.50.

S. Bakker te Sliedrecht, 4de prijs f 5.—

De bedragen worden per postwissel aan de prijswinnaars toegezonden.

Het Fransche telefoniestation van de hogere postschool geeft Engelsche spreeklessen bij wijze van omroep. Een goed idee, zegt Radio Electricité, maar zouden de leerlingen niet een beetje „luidspreker-uitspraak” krijgen?

„Concertofoon”.

De onderneming „Concertofoon” te Amsterdam heeft een gehoorzaal geopend Singel 462 bij het Koningsplein, alwaar radioconcerten hoorbaar worden gemaakt en tevens demonstratie plaats heeft van de nieuwste radio-ontvangtoestellen.

Radio-Concerten.

Programma van het radio-concert op Zondag 27 Mei van 3.20—6 uur n.m., door het radio-station P C G G van de N. V. Radio-Industrie, Den Haag, op een golf- lengte van 1070 M.

1. Retour de l'armée, W. J. Paans.
2. Winterstürme, Walzer, J. Fucik.
3. Ouverture Norma, V. Bellini.
4. Narcissus, E. Nevin.
5. Dardanellen, Foxtrot, F. Bernard.
6. Simple aveu, T. Thomé.
7. Aus Schuberts Skizzenbuch, E. Urbach.
8. Shepherds Love, Valse, W. Mahanan.
9. O Viens, ma Gosse, Harold de Bozi.
10. Fantasia Paillasse, Leoncavallo.
11. Hindo Moon, Foxtrot, F. Magine.
12. The League of Nations, J. F. Wagner.

Deze orchestnummers worden afgewisseld door Pathé- en gram- phoonplaten.

Programma van het Radio-concert op Maandag 28 Mei a.s. van 9—11 uur n.m., door het radiostation P C G G van de N. V. Ned. Radio-Industrie, den Haag, op een golfleugte van 1070 meter, door de bekende Haagsche amateurs Jazz-Band „The Jazz-Devils” bestaande uit de heeren: L. G. Maingay (viool), H. A. Seyffardt Jr. (banjo), Guus Weitzel (drumms), Jan von Lindern (piano).

1. City Marsch, Jac. L. Benavente. 2. Stumbling, Zez Confrey. 3*. Levens-Shimmy, Jan von Lindern. 4. Dwaze Vrouwen, Gerrit van Weezel. 5. En Douce, Maurice Yvain. 6. Singing, Jack Hylton. 7. Met z'n tweeën is het beter dan alleen, Margie Morris. 8. Glocken der Liebe, Rolph Benatzky. 9. When Bhudda Smiles, Nacio Herb Brown. 10*. De schattige snoezige vrouwjes, Jan von Lindern. 11. Chanson de l'eau, Maurice Yvain. 12*. Insulinde-Shimmy, Jan von Lindern. 13. Some Sunny Day, Irving Berlin. 14*. Toet-Ankhamen, Jan von Lindern. 15. Im Hotel zur grünen Wiese, Eduard Brink. 16. Daar heb je 't al, Jan von Lindern.

De met een * gemerkte nummers zijn reeds — of zullen binnenkort met tekst van Carlo Rombouts, verschijnen in de N. V. „Editions Liro”.

Het Laboratorium-Heussen te den Haag deelt mede, dat door vertragung in de opstelling van den nieuwen zender de telefonieproeven van PCUU niet op 22 dezer hervat konden worden, zooals oorspronkelijk in de bedoeling lag. Bedoelde telefonieproeven zullen daarom op Dinsdag 29 Mei a.s. worden hervat.

Vereenigingsnieuws.

Afdeeling Den Haag.

Bijeenkomst Zaterdag 26 Mei 8 uur, afdeelingssaal „De Gouden Kroon”, Fred. Hendriklaan 119.

Afdeeling Amsterdam.

Dinsdag 27 Maart i.l. werd door den heer H. D. Olij een voordracht met demonstraties gehouden betreffende: „Ondervindingen bij het vervaardigen van relais en schrijffapparaten, speciaal voor sneltelegrafie”.

Aan de hand van een aantal teekeningen en toestellen werd de werking en constructie van snelrelais en snelschrijvers, zoowel voor morseals voor undulatorschrift (golf-schrift), verklaard. Tot slot werden eenige stations op den band gedemonstreerd, waarbij o.a. een station werkende met een snelheid van ±

90 woorden per minuut, geheel zonder storingen keurig leesbaar kon worden gemaakt. De ontvangst geschiedde op honingraattoestel, zonder verdere selectiemiddelen met 2 lampen laagfrequent.

Afdeeling Rotterdam.

De leden van de afdeeling Rotterdam worden uitgenoodigd tot het houden van een clubavond op Dinsdag 29 Mei a.s. des avonds te 8 uur in het gebouw van de Technische Scheepvaartclub, West Nieuwland 24. De leden worden verzocht, zoo veel mogelijk op te komen in verband met mededeelingen over het nieuwe clublokaal.

Voor den practischen knutselaar.

Zwart politoeren. — Ten einde hout mooi zwart te politoeren kan men het 't best vooraf kleuren. Aangezien het echter zeer fijn moet worden geschuurd voordat het gewone politoeren begint, zal men een kleurmethode moeten toepassen, waarbij het kleursel een eind in het hout trekt, zoodat het niet bij het schuren weer wordt weggenomen. Een goede methode is nu, het kleuren te doen geschieden met behulp van twee verschillende oplossingen, die na elkaar op het hout worden gebracht, er in trekken en door hun vereeniging binnen in het hout de zwarte kleurstof vormen. Men kan hiervoor gebruiken:

1. een aftreksel van galnoten, verkregen door de stukgestooten galnoten eenige uren in water te laten staan; men kan ook het roode aftreksel van provence-hout nemen.

2. een oplossing van gewone groene vitriool of van een ander ijzerzout; zoo is bijv. ook azijn bruikbaar, waarin men eenige oude spijkers een tijd heeft laten staan.

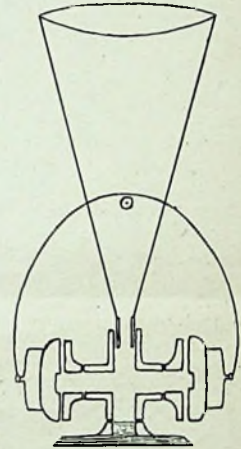
Eik dezer oplossingen is op zichzelf weinig gekleurd. Nu laat men de oppervlakte van het hout eerst doortrekken met no. 1 (het aftreksel van provence-hout moet voor dit doel sterk zijn). Daarna brengt men no. 2 op het hout. Wordt 't dan nog niet voldoende diepzwart, dan herhaalt men de bewerking. Als het gekleurde hout goed droog is, wordt 't geschuurd en op gewone wijze gepolitoerd.

Vragenrubriek.

Rotterdam.

H. — Voor het door U beoogde doel zult U op een speel met een diam. van 8 c.M. ongeveer 30 windingen van draad van 0.5 m.M. moeten leggen. De terugkoppelspoel moet dan een diameter 4 à 5 c.M. hebben, zoodat deze in de groote spoel kan draaien en onwikkeld kan worden met ca. 125 windingen van draad van ± 0.3 m.M. Dit is overigens nooit precies aan te geven. De wikkelrichting komt er niet op aan.

De U aangeraden methode om zelf een luidspreker te maken is ons niet bekend, doch wij hebben er niet veel vertrouwen in, temeer daar men om zelf een luidspreker te maken, zeer goed met het instrumentmakers-

vak op de hoogte moet zijn, anders wordt het meestal niets meer dan een leelijke kabaalmaker!

Naar aanleiding van Uw vraag om inlichtingen omtrent het zelf vervaardigen van een soort luidspreker met behulp van een gewone dubbele koptelefoon geven wij hierbij een teekening van een dergelijk apparaat, zooals het indertijd werd geconstrueerd door den heer J. Hemmes in Franeker, opdat ook anderen, wien deze constructie nog niet bekend mocht zijn, er kennis van kunnen nemen.

Er zijn voor noodig vijf gas-fittings en een stuk blik. De fittings kan men bij elken gasfitter bekomen; het zijn, in de vaktale gesproken, de volgende:

1 $\frac{3}{8}$ ijzeren kruisstuk met binnendraad;

3 koperen zolderplaten met $\frac{3}{8}$ buitendraad;

1 $\frac{3}{8}$ nippel, liefst koper, passend in het kruisstuk.

In drie der gaten van het kruisstuk schroeft men een koperen zolderplaat. In het vierde gat komt de nippel, waarop de hoorn wordt gesoldeerd. De zolderplaat tegenover den hoorn zet men met houtschroeven vast op een grondplankje. Men maakt een hoorn, ongeveer 40 c.M. lang met een openingsdoorsnede van ± 15 c.M. Het dunne eind van den hoorn wordt vastgesoldeerd aan de nippel, zoodat men den hoorn in het kruisstuk kan schroeven. Aan den hoorn wordt een haakje gesoldeerd, zóó hoog, dat als men den beugel van de telefoon daaraan ophangt, de telefoonschelpen juist passen op de zijdelingsche zolderplaten, waartegen ze iets moeten klemmen, wat meestal zal gebeuren door de veering van den beugel. Voor de goede afsluiting worden de zolderplaten dan nog bekleed met een schijfje vilt. De vorm van den hoorn is, zooals altijd, van veel invloed op het geluid.

De door U aangegeven manier tot voorkoming van onderlinge storing bij telefonie-ontvangst lijkt ons om verschillende redenen voor uitvoering minder gewenscht. Gaat U eens praten met den nieuweling in Uw buurt en leer hem hoe hij het wél moet doen, dan bent U beide geholpen.

M. J. — Met hanteering van een toestel is de afstemming bedoeld. Er valt niets anders aan te hanteeren en dit kost altijd eenige moeite. Met lampontvanger, 2-lampsversterker en luidspreker is bijv. de Engelsche telefonie door een kamer hoorbaar te maken (niet altijd zeer luid) als alles in orde is. Luchtstoringen en ook storingen van trams, licht enz. kunnen zeer hinderlijk zijn, zonder dat daartegen iets is te doen. Om zelf uw ontvangst te kunnen verbeteren, zult u zich van de radiotechniek eenigszins op de hoogte moeten stellen. Op een algemeene klacht, dat u naar uw oordeel niet voldoende ontvangt, kunnen wij geen advies baseeren.

A. P. J. — Dank voor de toegezonden sigaren voor de musicerende heeren, die dit blijk van waardeering zeker op prijs zullen stellen.

R. J. L. — Bij den z.g. grootmembraan-luidspreker is het niet de bedoeling, den wijdopen papieren trechter aan een trilplaat op de telefoon te bevestigen. De gewone trilplaat moet juist vervallen en vervangen worden door een stijve ijzeren tong als bij de Brownstelefoon, waarna de trechter op die tong

wordt gezet. Zie de afbeelding in R. E. no. 2.

B. P. v. Y. — Het schema Koomans voor één accu en een hoogsp. batterij vindt U in fig. 108 „Draadloos Amateurstation”.

Heemstede.

W. J. S. — Wanneer u het artikel „Telefonie-ontvangst op inductief toestel” in RE no. 10, waarin het staatje met spoelen voor verschillende golfengten, nog eens goed overleest zult u daarin vermeld vinden dat al zouden alle spoelen en condensatoren volmaakt gelijk zijn, *het dan nóg niet mogelijk zou zijn, een voor alle willekeurige toestellen geldig staatje te geven!* Het staatje is dan ook alleen bedoeld als uwe *handleiding*. Als U nu met eenigszins andere spoelencombinaties beter ontvangst, moet u die natuurlijk gebruiken.

Daar voor spreken en muziek bij den omroep niet dezelfde microfoon wordt gebruikt kan dit eenige golfengte-variantie veroorzaken, hetgeen bij de ontvangst merkbaar wordt.

Het laden der accu's geschiedt bij den door u bedoelden gelijkrichter over een transformator, waardoor de primaire stroomopname zoo gering mogelijk wordt.

Deventer.

S. de H. — Bij vliegtuigen wordt meestal het gestel als „aarde” gebruikt, terwijl voor antenne dient een lange draad, met aan het einde een gewicht, dat uit het vliegtuig wordt neergelaten. Uwe opmerking dat men bij een vliegtuig nooit een werkelijke verbinding naar de aarde kan maken is juist. Doch ook bij gewone installaties wordt in plaats van een aardverbinding ook wel gebruik gemaakt van een metaal massa, in de meeste gevallen bestaande uit een net van draden gespannen onder de antenne. Men noemt dit tegencapaciteit.

De door U gemaakte spoel is meer geschikt voor de ontvangst van groote golven. Telefonie wordt echter juist meer op kleine golven gegeven. U kunt daarvoor beter honingraatspoelen nemen, of een klein toestelletje volgens het schema in „R. E.” no. 2. Het is mogelijk met een kristal detector te werken en daarna te versterken met een lamp. Een gewoon schema met een lamp zal U echter meer voldoening geven. Het verschil tusschen honingraat- en corona-spoelen ligt in de wikkel-methode. De toepassing van beide soorten vindt

op gelijke wijze plaats. U moet „Het Draadloos Amateurstation” maar eens goed bestudeeren, dan zult U wel betere resultaten verkrijgen.

Amsterdam.

A. J. H. — Zooals in „R. E.” no. 10 reeds is medegedeeld is het niet mogelijk voor iedereen precies de beste spoelen voor verschillende golfengten op te geven. Het staatje dient dan ook alleen als handleiding. Waarom eenigszins afwijkende spoelen bij u beter voldoen dan de genoteerde, kunnen wij u werkelijk niet zeggen.

Dat u de Engelsche telefonie met genereerende lamp niet ontvangt spreekt van zelf. U moet dit ook niet probeeren, want u stoort er hoogstens andere luisteraars mede.

Het is in 't algemeen beter twee gelijke var. condensatoren te gebruiken. Wanneer u twee ongelijke condensatoren heeft hangt het van de antenne af waar de groote en waar de kleine het best op z'n plaats is. Maar als uw toestel schitterend werkt laat u het dan toch zoo als het is!

De omroep wordt wegens machine-defect tijdelijk met verminderde energie gegeven.

Kanarie-achtige bijgeluiden tijdens de ontvangst van den omroep kunnen ontstaan doordat amateurs in uw nabijheid óók trachten te ontvangen met genereerende lamp. Misschien is er in uw buurt een pas beginnende amateur gekomen.

J. Ph. S. — Het door U gehoorde station was misschien Chelmsford, het Engelsche Marconi proefstation, dat naar wij vernamen weder proefnemingen op ± 3000 M. doet. Was het niet het Engelsche volkied dat u hoorde?

Ontvangst van krachtige gedempte stations zonder prim. en sec. spoel komt meer voor.

's-Gravendeel.

J. v. d. L. — Bij gebruik van een goed ontvangtoestel gelooven wij dat u met uw nieuwe antenne ook wel goede resultaten zult bereiken.

Op P C G G had men i.l. Donderdag door de hevige regenbui met onvoorziene moeilijkheden te kampen. Dit kan oorzaak zijn van uw minder goede ontvangst.

Parallel loopen van antenne- en aardleiding geeft altijd eenige capaciteit, welke voor ontvangst van kleine golven hinderlijk kan zijn.

Het plaatsen van de batterijen in het toestel behoeft geen nadeeligen invloed op de ontvangst te hebben.

Zevenbergschenhoek.

A. W. — Men kan een 3-lamps-laagfrequentversterker wel maken met roostercondensatoren, maar het is gewenscht ook 1 of 2 lampen te kunnen gebruiken. Regelbare rooster-spanning is vaak iets beter, maar ook lastiger. Het is mogelijk, één weerstand te gebruiken met drie glijcontacten voor de afzonderlijke roosterkringen. Totale weerstand 500 à 1000 Ohm; daarop aangesloten 4-volts zakbatterij. Zie Dr. Am. St. pag. 96 en 126.

Rossum.

G. A. de V. — Wij stellen ons voor over de zoo juist in den handel gekomen Philips dubbelroosterlamp, na daarmede eenige ervaring te hebben opgedaan, in 't algemeen iets te schrijven.

Tilburg.

A. M. — Het geknetter in uw telefoon ontstaat waarschijnlijk doordat aan de contacten van uw gelijkrichter kleine vonkjes optreden. Probeer U eens den triller beter af te stellen.

Een toestel voor het machinaal wikken van spoelen vindt u beschreven en afgebeeld in „Radio-Nieuws” van 1 October 1921, pag. 303. Gelukkig dat u thans zulke goede resultaten heeft. De aanhouder vindt!

H. B. — „Het Draadloos Zendstation voor den Amateur” is geheel uitverkocht. Binnenkort zal een nieuwe druk verschijnen, evenals de vorige, bij den uitgever van dit blad.

Uw vragen over ringspoelen zijn ons niet duidelijk. U vindt over dit onderwerp een artikel in „Radio-Nieuws” van 1 Januari 1920.

Ch. A. — Het is zeer wel mogelijk, drie lampen laagfrequent met detectorlamp en spoelen op één front- of grondplaat te monteeren, maar dan is voor zeer goede isolatie te zorgen en raden wij U, schakelaars aan te brengen om onversterkt, met één, twee of drie lampen versterkt te kunnen werken.

Joh. G. S. — Of U draad van 0.35 en 0.55 gebruikt dan wel van 0.36 en 0.56, zal niets uitmaken. De origineele Forestspoelen zijn gewikkeld van Amerikaansche draadmatten.

Joh. G. S. — De heer Corver kan onmogelijk met de duizenden lezers van zijn boeken in persoonlijke verbinding treden.

Voorburg.

H. C. E. T. — De platen van een draaibaren condensator kunnen evengoed van zink als van koper vervaardigd worden.

Terwolde.

G. A. R. — Het door u waargenomen verschijnsel berust inderdaad op afvloeijing van lucht-electriciteit. Dit vindt dikwijls plaats bij overtrekken van zware regen- of hagelbuien. U doet het beste, liefst buitenshuis, een schakelaar met geïsoleerd handvat aan te brengen waarmede de antenne rechtstreeks op aarde geschakeld kan worden. Het aanraken van metalen deelen wordt dan geheel vermeden.

Delft.

A. K. Jr. — Dank voor uwe mededeelingen. De methode was ons bekend en er is zeker veel voor te zeggen. Wij hopen bij voorkomende gevallen van uwe mededeelingen gebruik te maken.

Haaren.

R. C. L. — Het voordeel der wisselbare hoingraatspoelen is juist, dat men voor elke golf elke gewenschte koppeling kan maken. Een revolvertostel met koppeling door variometeringen doet u terugvallen in al de moeilijkheden, zooals men die vroeger tegenkwam. Een variometer voor alle koppelingen op alle golfengten weten we niet te ontwerpen. U kunt er alleen slechtere ontvangst door krijgen.

Oostkapelle.

P. G. — Uw schema van den Telefunken-laagfrequentversterker (type met lampen in serie brandend en met gloeistroomregelaar) is geheel juist. Het batterijtje C dat negatieve spanning geeft aan het rooster der

eerste lamp, moet 1½ volt hebben. De weerstanden A en B vormen een potentiometer, staande op de 6 volts accu en met een aftakking (A is kleiner dan B) zoodanig, dat het tweede rooster ook negatief wordt ten opzichte van het neg. einde van den tweeden gloeidraad. Een nadeel is, dat de accu ook in den onversterkt stand blijft aangesloten op den potentiometer.

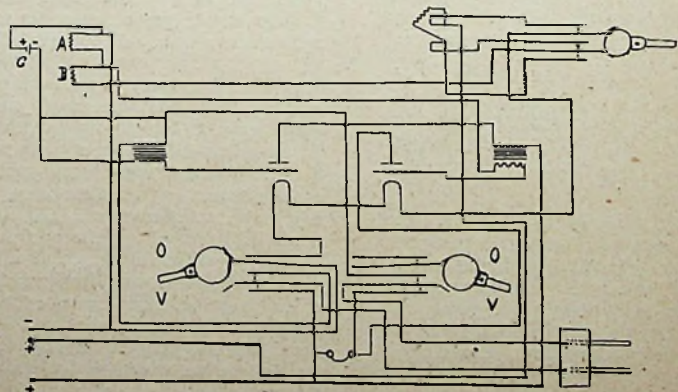
Door wegnemen van de verbinding primair-secondair van 1sten transformator, kunt U wél den versterker op één accu en hoogspanningsbatterij schakelen met een detectorlamp, die gelijke hoogspanning behoeft (weerstand in gloeidraadtoevoer). Als U een detector heeft, die lagere spanning behoeft, gaat ook dit goed in den versterkt-stand, maar in den onversterktstand wordt dan het niet voor den detector gebruikte deel der hoogsp. batterij kortgesloten. Daarvoor zou de schakeling veranderd moeten worden volgens fig. 96 van den 4den druk „Draadl. Am. Stat.” (in vorige drukken is dat schema niet goed).

Bezwaren tegen het hebben van twee antennes van verschillende grootte, als zij niet tegelijk worden gebruikt, zien wij niet. De kortere, hoogere kan wel beter blijken.

Mooie ontvangst van muziek van P C G vereischt nog iets nauwkeuriger instelling van den ontvanger dan bijv. voor F L. Dit ligt aan het gebruikte zenderstelsel. Als U een fijncondensator gebruikt, parallel op den sec. cond. zult U voor P C G G twee goede punten vinden, iets ter weerszijden van de preciese afstemming.

Hoek van Holland.

L. d. S. — Uw schema is niet bepaald foutief, maar een versterkt-onversterkt-schakeling waarbij de

lampen niet uitgaan en de telefoon omgestopt moet worden, heeft weinig waarde. Bovendien blijft Uw telefoon met 1 lamp versterkt parallel op een transformator staan. Aan de hand van „Het Draadloos Amateurstation” kunt U iets beters ontwerpen. Een uitgewerkt schema zullen we spoedig eens geven. Zie ook Juni no. „Radio Nieuws”.

Amersfoort.

Z. J. W. v. Schr. — Uw lampenvolgorde is vermoedelijk wel de beste. In den Telefunken laagfreq.versterker behoeven lampen E V E 173 maar Seddylampen zijn minstens even goed.

Gasselternijveen.

K. Bl. — Uw sterke terugkoppeling zal wel samenhangen met veel te sterke antenne-koppeling. Breng al de spoelen maar eens verder van elkaar en volg dan onze raadgevingen over de juiste afstemming der antenne. Dit is vooral voor kortere golven (P C G G en kleiner) van veel belang. Aard uw antenne als die vonk en raakt die niet aan.

Hilversum.

P. D. — Inlichtingen over diploma-studie geven de scholen als Steehouwer, Graaf Florisstr. 74 a/b, Rotterdam; Haagsche Radioschool, Haag, Galileistraat 49. — Het tikken van uw toestel zal veroorzaakt worden doordat U geen lekweerstand op den roostercondensator heeft. Probeer eens 2 miljoen Ohm. Om uw primair-honingraatontvanger op korte golf te doen genereeren, zal dit ook nut hebben. Verder: het in „R. E.”

beschreven extra-spoeltje en seriecondensator. De antenne is wel goed.

Den Haag.

W. N. G. — Geëmailleerd draad is voor honingraatspoelen niet aan te bevelen. Overigens kunt U draad van afwijkende dikten nemen; alleen krijgen de spoelen dan andere waarden dan de origineele. Eigenlijk is dubbel zij of dubbel katoen het best. Als U draaicondensatoren maakt, is het 't best, twee gelijke te hebben van minstens 1/1000 microfarad (zie constructie Draadloos Amateurstation). De opgave: 1000 c.M. slaat niet op het oppervlak, maar men geeft de capaciteit in centimeters aan; 900 c.M. = 1/1000 microfarad. Dit is nl. vaker in deze rubriek meegedeeld.

A. R. — U heeft er niet aan gedacht, dat ook bij inschakeling van den versterker de telefooncondensator in de terugkoppelkring moet blijven. U schakelt deze mee over, dat is niet goed.

Den Helder.

De K. — Uw combinatie van versterkers zal volgens uw schema geen ongelukken geven als U in den Telefunkenversterker de verbinding tussen pr. en sec. van eersten transformator wegneemt. We staan er echter niet voor in, dat U geen hopeloos gegil krijgt. Waarom niet liever dubbelrooster-lampen en dan afzonderlijke batterijen?

KLEINE ADVERTENTIES.

Hoogste Bod

gevraagd op prima werkend ontvangtoestel met

schrijfontvangst

geheel compleet met spoelen, Brown luidspreker, accu's relais en morse-schrijftoestel. Grootte ontvangtoestel 100 X 75 cM. Foto's, na inzending van 25 cents in postzegels, op aanvraag. Brieven onder letter R. E. 43 bureau van dit blad.

1 Telefunken 3 l. l. f. verst. à f 40.—; Fransche luidspr. tel. à f 12.—; 1 Voltmeter Telefunken in etui 0-10-0-100 V; 1 Telefunken inbouw cond. C. V. 172 à f 6.—; 1 The Ducon à f 4.50. Alles zoo goed als nieuw. Brieven onder letter R. E. 42 bureau van dit blad.

Aangeboden: draagbaar, compact gebouwd 8 lamps honingraattoestel op eboniet. Philips H. V. lampen-1 HF-1 DT-1 LF. Schakeling prim.-sec.; seriepar.; verst.-ov. Idem 8 lamps versterker, Heussen dub. rooster, schakeling 1-2-3, met roostercond. 1 Luidspreker Ducretet, met aluminium hoorn. Tzamen, compleet met spoelen 275 Gld.

Brieven onder letter R. E. 44 bureau van dit blad.

**Radio Technisch Bureau
HERM. VERSEVELDT.**

DEN HAAG

HUGO DE GROOTSTRAAT 98—100.

Tel. M. 4969.

SPECIALE AANBIEDING.

Dubbele koptelefoons 2 X 2000 Ohm, stalen beugel, franco huis f 7.50.

WEDERVERKOOPERS RABAT.

Vraagt Uwen leverancier:

MURDOCK CONDENSATORS voor tafelmontage

MURDOCK CONDENSATORS voor inbouw

MURDOCK TELEFOONS, 2000 en 3000 ohms

MURDOCK GLOEIDRAADWEERSTANDEN

voor inbouw

Indien ter plaatse niet verkrijgbaar, schrijf dan onder vermelding van het adres van Uwen radio-leverancier, direct aan den importeur:

**A. A. POSTHUMUS
HEERENGRACHT 545—549,
AMSTERDAM.**

(Levering geschiedt uitsluitend via den handel.)

NED. RADIOMAATSCHAPPIJ „SECO”
NASSAU OUWERKERKSTRAAT 3. - Tel. H 513.
DEN HAAG.

Zwevingstoestellen

MET

„Balance Erreger”

(ZONDER TERUGKOPPELING)

stelsel Schrack Weenen

compleet met lampen, variabele condensator,
en houder voor honigraatspoelen.

Prijs f 90.—.

BESCHIKBAAR.

RADIO-ELECTRO TECHN. BUREAU
VAN SANTEN & SCHILLING
ZWARTJANSTRAAT 69 - ROTTERDAM.

Wij leveren onze toestellen aan verschillende
groote ondernemingen. Waarom niet aan U?
1 lampstoestellen met lamp (Philips), 8 spoelen,
accu, spanningsbatterij en telefoon . f 125.—
2 lampstoestellen als boven met 1 lamp l. fr.
versterking f 150.—
3 lamps als boven met 1 lamp hoog 1 detector
en 1 laag frequent f 175.—
Desgewenscht ook 1 detector en 2 laag frequent.

5 jaar garantie. Handelaren korting.

Tevredenheidsbetuigingen ter inzage.

SMITH & HOOGHOUTD
Keizersgracht 6 - - Tel. C. 4163
AMSTERDAM

BROWN
Loudspeakers, Telefoons
en Microfoon Relais
Radio op elk gebied

De

N. V. V. R.

(Nederlandsche Vereeniging voor Radio-
Telegrafie)

verdient den meest krachtigen steun van iedereen.
Aan het lidmaatschap (kosten f 8.— per jaar)
zijn tal van belangrijke voordeelen verbonden.
Ieder lid ontvangt gratis het Maandblad

RADIO-NIEUWS

en kan o.a. profiteeren van het **Instrumentarium**,
de **Bibliotheek** der Vereeniging en der plaat-
selijke afdelingen.

De leden der Vereeniging ontvangen

RADIO-EXPRES

iedere week tegen vergoeding van alleen de fran-
keer- en verzendkosten (f 0.75 per halfjaar voor
het binnenland en f 1.75 voor het buitenland).